

ASPECTE TEORETICE PRIVIND INCLUZIUNEA COPIILOR CU CES ÎN INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂND DIN REPUBLICA MOLDOVA

*Grosu Maria,¹
Mindrigan Vasile,²
Miron Irina,³*

^{1,2,3}Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău, Republica Moldova

Abstract. *Psycho-educational inclusion involves the development of open, positive interpersonal relationships between children, the flexibility of school curricula and the provision of intervention and support services for students with SEN, the promotion of equal rights and responsibilities for all children, ensuring equal access to learning opportunities, the functional partnership between the family school and the children. Ensuring the social integration and the right to quality education of children and young people in equal conditions, within educational institutions, is a fundamental right officially recognized in the Republic of Moldova. One of the most important objectives of education, including the education of children with special educational needs, is to develop skills relevant to psycho-educational inclusion.*

Keywords: *integration, educational integration, integrare educațională, special educational requirements (SEN).*

Actualitatea și importanța problemei abordate. Una din legitățile dezvoltării lumii contemporane este schimbarea continuă și permanentă a educației și învățământului, care prevede democratizarea, diversificarea, accesibilitatea și adaptarea sistemelor de învățământ care să contribuie la integrarea socială a copiilor cu cerințe educaționale speciale [5, 6].

Prin prioritățile politicilor educaționale promovate pe plan internațional și susținute în Republica Moldova este asigurarea accesului la educația de calitate pentru toți copiii care se întâlnesc cu o astfel de problemă [1, 3]. Actualmente, educația a devenit o prioritate în sistemele educaționale și în politicile sociale ale statelor.

La etapa actuală, sistemul educațional din Republica Moldova, are nevoie de tehnologii educaționale adaptive cu valențe de originalitate ce vizează dobândirea și dezvoltare cognitivă, afectiv comportamentală pe măsura posibilităților psiho-individuale ale fiecărui copil, concomitent cu schimbarea atitudinii societății față de copii cu CES.

Incluziunea copiilor cu CES devine una dintre cele mai stringente probleme psihopedagogice ale mileniului. Numeroase investigații au vizat diverse aspecte ale problemei: E. Verza, C. Păunescu, U. Șchiopu. Majoritatea autorilor demonstrează prioritățile incluziunii, condițiile de organizare, efectele negative și pozitive ale acestui subiect și posibilitățile de integrare socială [4, p.3].

Rezultatul acestor investigații ne permite să fundamentăm științific conceptul incluziune psiho-educatională a copiilor cu cerințe educative speciale în instituțiile de învățământ din Republica Moldova.

Scopul cercetării constă în analiza integrării sociale a copiilor cu CES în cadrul instituțiilor de învățământ din Republica Moldova.

Obiectivele cercetării:

1. Analiza teoretico-științifică în domeniul incluziunii psiho-educăționale a copiilor cu CES;

2. Argumentarea analizei privind incluziunea copiilor cu CES în cadrul instituțiilor de învățământ.

Metodele de cercetare: Pentru atingerea scopului și realizarea obiectivelor, au fost utilizate următoarele metode de cercetare: analiza literaturii științifico – metodice de specialitate; observația pedagogică.

Rezultatele cercetării: În studiul de față ne-am propus analiza integrării sociale a copiilor cu CES în instituțiile de învățământ din Republica Moldova. Actualmente, școala, este o instituție care trebuie să ofere servicii educaționale oricărui copil, indiferent de origine, natură sau particularitățile lui bio-psiho-socioculturale. Evoluția socială din ultimii ani a adus din ce în ce mai mult în actualitate ideea de diversitate umană, de valorizare a diversității și a oportunităților oferite educației și culturii universale de diversitatea experiențelor, tradițiilor și metodelor apărute în decursul timpului, fără a face ierarhii și judecați de valoare subiectivă asupra lor [3, 6].

Când facem referire la persoanele cu cerințe educaționale speciale, anumite elemente care intră în structură personalității lor ca imaginea și stima de sine, capătă o importanță deosebită și influențează raporturile relaționale cu cei din jur și nu în ultimul rând, acceptarea propriei personalități.

În cazul prezenței unor cerințe educaționale speciale, dezvoltarea se realizează cu structurarea și restructurarea proceselor psihice și cu dezvoltarea personalității. Astfel, dezvoltarea se poate produce datorită acțiunii a trei factori:

- *Creșterea*- se realizează pe baza proceselor biologice, structural-funcționale, determinate genetic, condiționate și actualizate de factorii de mediu;

- *Maturizarea*- se realizează pe plan funcțional, în particular prin funcționalitatea sistemului nervos;

- *Socializarea* - pe baza acesteia sunt analizate capacității de adaptare, determinate filo-ontogenetic, prin influența factorilor psihosociali, educaționali, culturali [6, p. 39].

Actualmente învățământul din Republica Moldova cu caracter incluziv trebuie să ofere diverse cerințe adaptate copiilor care să propună programe de învățământ adecvate, cu o

organizare eficientă, prin prisma strategiilor didactice concrete și folosirea optimă a resurselor în colaborare cu celelalte instituții ale societății.

Principalele impedimente ale procesului de incluziune psiho-educțională a copiilor cu CES care sunt frecvente astăzi în Republica Moldova sunt: lipsa condițiilor fizice; lipsa curriculumului, lipsa materialelor didactice, lipsa cadrelor didactice instruite la acest capitol; lipsa resurselor financiare și atitudinea din partea membrilor societății [2, p. 7].

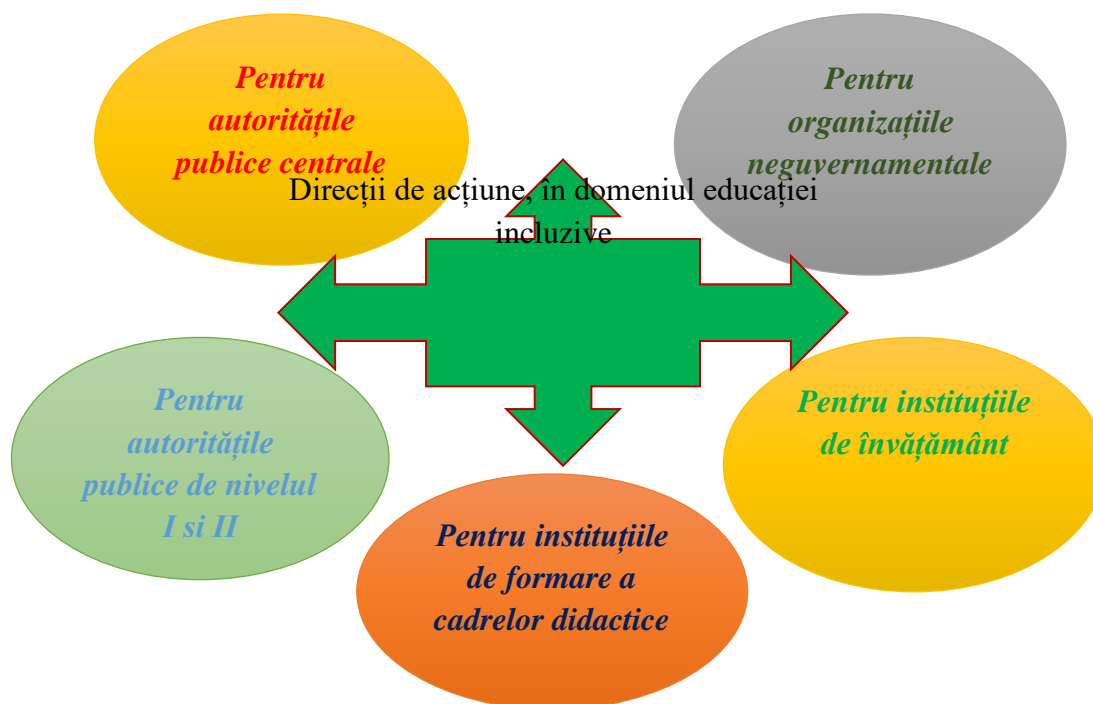

Fig. 1. Direcții de acțiune în domeniul educației incluzive

Pentru asigurarea unor condiții optime pentru calitatea procesului de învățare și dezvoltare a elevilor, inclusiv a elevilor cu cerințe educaționale speciale, astfel în (Figura 1) sunt reprezentate direcțiile de acțiune în domeniul educației incluzive care au devenit o prioritate în sistemele educaționale de învățământ din Republica Moldova care ar facilita incluziunea școlară a elevilor cu cerințe educaționale speciale.

Astfel, copiii cu cerințe educaționale speciale trebuie să primească întregul sprijin suplimentar în cadrul instituțiilor de învățământ pentru obținerea de performanțe proprii în cadrul integrării sociale. Reușita integrării sociale poate fi realizată prin intermediul organelor funcționale: cadre didactice, părinți și societate în general.

Integrarea socială a copiilor cu CES exprimă: atitudinea favorabilă a copilului față de școală, mediu social și condiția psihică, prin care acțiunile instructiv-educative devin accesibile prin consolidarea unei motivații puternice care susține efortul copilului în munca de

învățare și integrare socială. Prin integrarea socială se presupune angajarea copilului cu nevoi speciale în toate activitățile școlare, atât în cadrul orelor cât și înafara lor.

În pofida numeroaselor progrese la nivelul implementării educației incluzive în Republica Moldova, marea majoritate a instituțiilor de învățământ rămân inaccesibile copiilor și tinerilor cu diferite tipuri de cerințe educaționale speciale. La nivelul educației, procesul nu a cunoscut încă o abordare sistemică și nu este aprobat mecanismul de funcționarea a serviciilor de educație incluzivă, precum și de finanțare a acestora [6, p. 2].

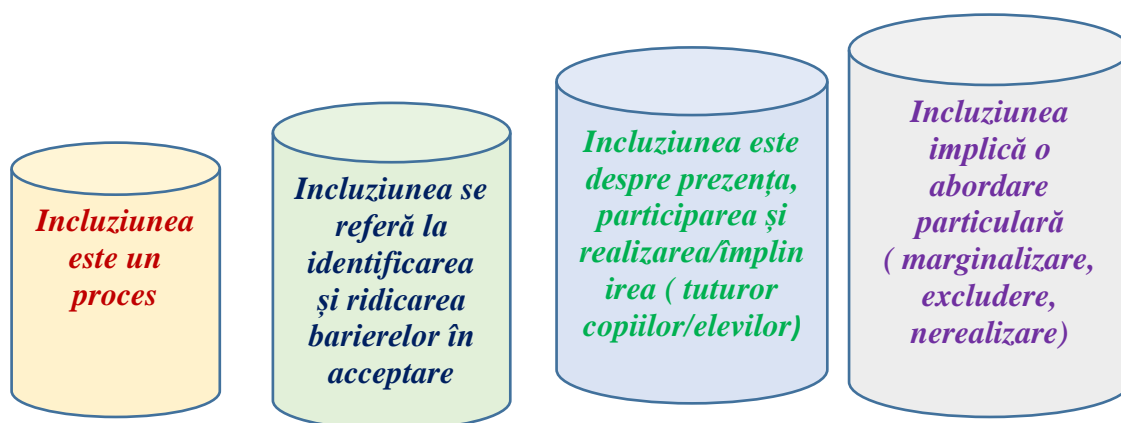

Fig. 2. Elementele-cheie identificate în definirea incluziunii

În (Figura 2) sunt prezentate elementele-cheie identificate în definirea incluziunii unde fiecare dintre aceste elemente-cheie sunt structurate și conțin seturi de indicatori cunoscuți în mediul educațional drept indicatori ai incluziunii. Elementele-cheie identificate în definirea incluziunii pot fi și sunt aplicate cu succes în procesul de evaluare și autoevaluare a gradului de dezvoltare a incluziunii într-o instituție educațională.

Pentru a face posibilă implementarea măsurii de incluziune psiho-educatională este necesar să fie realizat următoarele cadre generale: a) deschiderea societății pentru incluziune copiilor cu CES susținute prin prezența unui cadru legislativ formativ; b) percepția opiniilor publice; c) disponibilitate, interes, motivare din partea cadrelor didactice, pentru că activitățile psiho-educatională să decurgă natural și nu prin impunere.

Educația incluzivă recunoaște și răspunde la diversitatea nevoilor și abilităților copiilor, iar diferențele individuale de dezvoltare, particularitățile personale, stilurile de învățare, devin resurse și nu piedici în adaptare, integrare și incluziune psiho-educatională a copiilor cu CES din Republica Moldova [1, 6].

Concluzii

Procesul de incluziune a copiilor cu CES în instituțiile de învățământ din Republica Moldova este însoțit de preocupări majore pentru o nouă calitate a instruirii școlare, axat pe o didactică flexibilă, dinamică cu efecte pozitive pentru copii și așteptări înalte pentru părinți.

Educația copiilor cu cerințe educaționale speciale prevede o preocupare sporită din partea tuturor factorilor implicați în această misiune fundamentală. Modul cum ne comportăm cu acești copii ne definește ca societate. Fiecare copil trebuie tratat ca parte a societății fără să simtă dificultățile pe care le întâmpină în societate.

1. Batiste J. Rolul consilierului școlar în integrarea/incluziunea copiilor cu cerințe educaționale speciale. In: *Revista de Asistență Educațională*; Nr. 4; 2016. ISSN 2285-0139. [online] [cit. 06. 10. 2021]. Disponibil: <http://revistadeasistentaeducationala.blogspot.com/2016/06/rolul-consilierului-scolar-in.html>

2. Cazacu D. Aspecte ale consilierii psihologice ale copiilor cu cerințe educative speciale, Chișinău 2019. p. 7. IBN:2021-06-04 19:23

3. Malcoci L., Munteanu P. *Incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități. Studiu sociaologic*. Chișinău: Tipografia Arva Color, 2017. 60 p.

4. Păun E., Verza E. (coord). *Educația integrată a copiilor cu handicap*. UNICEF și Asociația RENINCO România, București, 1998. 265 p.

5. Rusnac V. Evaluarea – factor primordial în integrarea socială a copiilor cu tulburări psihoneurotice. În: *Probleme actuale ale teoriei și practicii evaluării în învățământ. Materiale ale Conferinței Științifice cu participare internațională, 15-16 noiembrie 2007*. Chișinău: Univers Pedagogic, 2007, p.34-37.

6. Toma S. *Adaptarea psiho-socială a copiilor cu cerințe educaționale speciale în instituțiile de învățământ general* [online] [cit. 11. 06. 2021]. Disponibil: http://ise.md/uploads/files/1549459712_teza_toma-sergiu_modificata_01_02_2019.pdf